

OTSUS

06.11.2025 nr 7-10/2025-016

Elering AS elektrisüsteemi bilansi tagamise (tasakaalustamise) eeskirjade muudatuste kooskõlastamise kohta

1. Haldusmenetluse alustamine

Elektrituruseaduse (ELTS) § 93 lõige 6 punkti 1 alusel kontrollib Konkurentsiamet Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2019/943 ning selle alusel kehtestatud komisjoni määrustes sätestatud tingimuste täitmist.

ELTS § 39 lõige 1 punkti 3¹ alusel süsteemihaldur koostab ja pärast Konkurentsiametiga kooskõlastamist avaldab oma veebilehel süsteemi tunnisisesse reguleerimise põhimõtted, piiriüleste võimsuste jaotuskava ning ülekoormuse juhtimise põhimõtted, lähtudes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2019/943 ning komisjoni määruses (EL) 2015/1222 sätestatud ülekoormuse juhtimise põhimõtetest.

ELTS § 38 lõike 2 alusel on süsteemihalduriks põhivõrguettevõtja. Eesti Vabariigi territooriumil on põhivõrguettevõtjaks Elering AS.

ELTS § 93 lõige 6 punkti 6 alusel Konkurentsiamet väljastab ELTS-is sätestatud juhul kooskõlastamise otsuseid.

Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 14 lõike 1 alusel esitatakse haldusmenetluse algatamiseks haldusorganile vabas vormis avaldus (taotlus).

2. Menetlusosalised

Elering AS, aadress Kadaka tee 42, 12915 Tallinn; registrikood 11022625; e-post info@elering.ee.

3. Asjaolud ja menetluse käik

10.10.2025 registreeriti Konkurentsiametis Elering AS-i (Elering) taotlus elektrisüsteemi bilansi tagamise (tasakaalustamise) eeskirjade (eeskirjad) muudatuste kooskõlastamise kohta.

Perioodil 05.09.2025 kuni 22.09.2025 viis Elering eeskirjade muudatuste kohta läbi avaliku konsultatsiooni¹.

Lisaks esitas Elering ametile koos eeskirjade muudatuste kooskõlastamise taotlusega ka avaliku konsultatsiooni raames laekunud ettepanekud ning Eleringi vastused turuosaliste tagasisidele.

¹ <https://elering.ee/node/3934>

Elering tõi taotluses välja, et eeskirjades on muudatus tehtud ainult Kiisa avariiereservelektrijaama (AREJ) käsitsi käivitamisega sageduse taastamise reserve (inglise keeles *manual frequency restoration reserves* ehk mFRR) energiapakkumiste hindade arvutusloogikas.

Elering on taotluses Kiisa AREJ hinnastamispõhimõtete muudatusi põhjendades välja toonud, et 2025. aasta juulis tasakaalustamise energiaturu hinnatipud tõusid ning perioodil 04–05.08.2025 jõudsid mFRR toodete aktiveeritud pakkumised hinnani 9999 EUR/MWh, mida käivitati kuuel veerandtunnil. See omakorda tõstis Kiisa AREJ hinnad kolmeks päevaks väga kõrgele tasemele.

Selleks, et Kiisa AREJ hinnad ei võimendaks ekstreemseid turuhindu, kuid Kiisa AREJ oleks jätkuvalt viimane turul käivitav seade, tegi Elering ettepaneku muuta Kiisa AREJ hinnastamist selliselt, et Kiisa AREJ pakkumise hind on tasakaalustamise energiaturu Eesti hinnapiirkonna mFRR ülesreguleerimise pakkumiste põhjal määratud hind, mille arvutamise aluseks võetakse 24 tunni pikkune periood, mille andmed on alati 2 kuni 26 tundi vanad. Sellest perioodist leitakse kõrgeim pakkumishind, jättes arvestusest välja Kiisa AREJ enda pakkumised. Saadud väärtus ei või olla väiksem Kiisa AREJ käitamiskuludest. Ülesreguleerimise pakkumised toimiksid 50 MW sammudena ja allareguleerimise pakkumised toimiksid 10 MW sammudega.

Elering juhtis Konkurentsiameti tähelepanu asjaolule, et avaliku konsultatsiooni käigus tegi üks turuosaline ettepaneku seada Kiisa AREJ mFRR energiaturu pakkumistele tehnilised hinnapiirid. Elering palus Konkurentsiametil hinnata, kas hinnapiiride rakendamine mistahes määras on põhjendatud ja vajalik. Juhul, kui Konkurentsiamet peab hinnapiiride kehtestamist vajalikuks, palus Elering Konkurentsiametil määrata Kiisa AREJ-le hinnalagi nii mFRR allaku ülesreguleerimise energia pakkumiseks.

4. Konkurentsiameti hinnang kooskõlastamiseks esitatud eeskirjade muudatustele

Konkurentsiamet töötas Eleringi poolt esitatud taotluse eeskirjade muudatuste kohta läbi ning leiab, et eeskirjade muutmine on põhjendatud ja kuulub rahuldamisele.

Elering tegi ettepaneku muuta eeskirjade punkti 4 järgmise sõnastusega:

„4. Kiisa kompleksi reservvõimsuste kasutamisest

Kiisa kompleksi moodustavad Kiisa AREJ 1 (võimsusega 110 MW), Kiisa AREJ 2 (võimsusega 140 MW) ja Kiisa koormuspangad (võimsusega 40 MW). Kiisa AREJ-d pakuvad mFRR reguleerimisvõimsust ülesse ja Kiisa koormuspangad mFRR reguleerimisvõimsust alla.

Kiisa kompleksi käivitamisel bilansi tagamiseks arvestatakse Eleringi poolt järgnevate asjaoludega:

- *Kiisa kompleksi, kui süsteemihalduri omanduses olevaid seadmeid, käivitatakse mFRR energiaturul ühise otsese pakkumiste üldnimikirjas vastavalt hinnale;*
- *Kiisa kompleksi seadmete, kui süsteemihalduri omanduses olevate seadmete, energiahind reguleerimisturul peab andma selge signaali, et tegemist on reservvõimsustega, mida käivitatakse reeglina viimases järjekorras;*
- *Kiisa avariielektrijaamad osalevad Balti-ülesel võimsusturul süsteemihalduri nõudlust vähendava ressursina ehk sellest lähtuvalt peavad järgima võimsusturu reegleid.*

Kiisa kompleksi reservvõimsuste aktiveerimine tasakaalustamise energiaturul toimub hinnaastmete kaupa. Kiisa pakkumiste hind ei või ületada üle-Euroopalise määruse (EL) 2017/2195, 23. november 2017, millega kehtestatakse elektrisüsteemi tasakaalustamise eeskiri,

artikli 30 lõigete 1 ja 5 kohases hinnakujundusmetoodikas toodud hinnapõrandat ja hinnalage.

Kiisa AREJ-de hinnaastmed ülesse reguleerimisel, kus H on Balti sagedusreservide Eesti hinnapiirkonna mFRR energiaturu ülesreguleerimise pakkumiste põhjal määratud hind, arvutatakse nii, et aluseks võetakse 24 tunni pikkune periood, mille andmed on alati 2 kuni 26 tundi vanad. Sellest perioodist leitakse kõrgeim pakkumishind, jättes arvestusest välja Kiisa AREJ enda pakkumised. Saadud väärtus ei või olla väiksem kui Kiisa AREJ käitamiskulud:

Astme nr.	Hind, EUR/MWh	Kogus, MW
1	$H+1$	250 MW jaotatavana 50 MW kaupa

Kiisa AREJ-de hinnaastmed alla reguleerimisel, kus A on Balti sagedusreservide Eesti hinnapiirkonna mFRR energiaturu alla-reguleerimise pakkumiste põhjal määratud hind, arvutatakse nii, et aluseks võetakse 24 tunni pikkune periood, mille andmed on alati 2 kuni 26 tundi vanad. Sellest perioodist leitakse madalaim pakkumishind, jättes arvestusest välja Kiisa AREJ enda pakkumised:

Astme nr.	Hind, EUR/MWh	Kogus, MW
1	$A-1$	40 MW jaotatavana 10 MW kaupa

Kui eeltoodud tegurid H ja A ei ole eelmiste päevade kohta leitavad (näiteks puuduvad avaldatud andmed mõne hinnapiirkonna kohta), kasutab Elering viimaseid avaldatud andmeid.

Kiisa AREJ reguleerimisteenuse müügist teenitud tulu kasutatakse Kiisa AREJ käitamiskulude katmiseks. Kulude katmisest alles jääv osa kogutakse Eleringi ootel kontole ning kasutatakse alates jaanuarist 2026 Eleringi sagedusreservide võimsuse hankimise kulude katmiseks. “

Konkurentsiamet märgib, et Kiisa kompleks (Kiisa AREJ ja koormuspangad) on Eleringile kuuluv ressurss. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/944 (direktiiv)² artikkel 66 lõige 6 sätestab järgneva erandi:

„Erandina artikli 40 lõikest 4 võivad Eesti, Läti ja Leedu põhivõrguettevõtjad tugineda tasakaalustamisteenustele, mida osutavad riigisisesed elektrisalvestite pakkujad, põhivõrguettevõtjatega seotud ettevõtjad ja muud põhivõrguettevõtjatele kuuluvad üksused.

Erandina artikli 54 lõikest 2 võivad Eesti, Läti ja Leedu lubada oma põhivõrguettevõtjatel ja põhivõrguettevõtjatega seotud ettevõtjatel omada, arendada, hallata ja käitada energiasalvestusüksusi ilma avatud, läbipaistva ja mittediskrimineeriva pakkumismenetluseta ning lubada sellistel energiasalvestusüksustel osta või müüa elektrienergiat tasakaalustamisturgudel.

Esimeses ja teises lõigus osutatud erandeid kohaldatakse kuni kolm aastat pärast Eesti, Läti ja Leedu ühinemist Mandri-Euroopa sünkroonalaga. Kui see on vajalik varustuskindluse

² Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02019L0944-20240716>

säilitamiseks, võib komisjon esialgset kolmeaastast perioodi pikendada kuni viie aasta võrra.“

Lähtudes eeltoodust võimaldab direktiivi artikli 66 lõige 6 erandina Balti riikide põhivõrguettevõtjatel tugineda tasakaalustamisteenustele, mida osutavad põhivõrguettevõtjatele kuuluvad üksused.

Lisaks sätestab eeskirjade punkt 4, et Kiisa AREJ ja koormuspankade hinnatasemed on otseselt sõltuvad tasakaalustamise energiaturu Eesti hinnapiirkonna mFRR lähimineviku 24 tunni kõrgeimast pakkumise hinnast (ülesreguleerimise puhul) ja madalaimast (allareguleerimise puhul) pakkumise hinnast. Hinnapakkumise aluseks võetava 24-tunnise perioodi andmed on alati 2–26 tundi vanad ning arvestusest jäetakse alati välja Kiisa kompleksi enda hinnapakkumised.

Konkurentsiamet on seisukohal, et võrreldes varasema lähenemisega, kus Kiisa kompleksi poolt pakutud esimene 50 MW oli 5% kallim, kui Balti mFRR energiaturu kõrgeim hinnapakkumine ning iga järgnev turule pakutav 50 MW veel omakorda 5% kallim, tagab Eleringi poolt välja pakutud uus hinnastamise meetodika, et turule pakutavad Kiisa kompleksi energiakogused jaotuvad pakkumistes ühtlasemalt. Kiisa kompleksi poolt pakutavad energiakogused on endiselt jaotatud 50 MW kaupa, kuid iga lisanduv 50 MW plokk ei põhjusta enam täiendavat hinnatõusu. Samas säilib Kiisa kompleksi võimekus kohaneda turuolukorraga. Eeskirjades sätestatud hinnastamismehhanism tagab, et tasakaalustamisturu tegelik hinnatase kandub edasi ka Kiisa kompleksi pakkumistesse, hoides pakkumiste hinnastamise vastavuses turuoludega. Hinnastamismehhanism on kujundatud selliselt, et Kiisa kompleksi võimsuste käivitamine ei põhjusta ebamõistlikult järske hinnahüppeid, kuna see tagab, et tasakaalustamispakkumiste nappusest põhjustatud väga kõrgete või väga madalate turuhindade juures (mille juures üldjuhul Kiisa kompleksi aktiveeritakse) ei ole hinnasammud liialt järsud.

Uue hinnastamismehhanismi järgi määratakse Kiisa kompleksi pakkumise hind varasema 3 päeva pakkumiste asemel 24-tunnise perioodi pakkumiste alusel, mis integreerib Kiisa kompleksi hinnastamise veelgi enam turule tehtavate pakkumistega ja tagab turupõhisuse ning võib sealjuures võrreldes varasemaga omada soodsamat mõju eabilansi hinnale.

Võttes arvesse, et minimaalne/maksimaalne võimalik hind Euroopa mFRR tasakaalustamisenergia vahetamise keskkonnas (MARI) on +/- 15 000 EUR/MWh³, tagab Kiisa kompleksi reservvõimsuste aktiveerimine eeskirjades sätestatud hinnastamismehhanismi alusel Balti turuosalistele teatud osas kaitse potentsiaalsete ekstreemsete energia tasakaalustamisturu hindade eest, andes sealjuures turule signaali, et tegemist on reservvõimsustega, mida käivitatakse tasakaalustamise energiaturul reeglina nappuse olukorras.

Elering toob taotluses välja, et avaliku konsultatsiooni raames laekus muu hulgas ka ettepanek seada Kiisa AREJ hinnapakkumistele tehnilised hinnapiirid 1000 EUR/MWh juurde ülesreguleerimise hinnapakkumistele ning -1000 EUR/MWh allareguleerimise hinnapakkumistele. Eleringi hinnangul tekitab sellise hinnapiiri rakendamine olukorra, kus Kiisa AREJ ei oleks turul viimane käivitata vara. Lisaks, on turuandmete alusel turul pakkumisi, mis on oluliselt kõrgemal 1000 EUR/MWh hinnapiirist ning MARI keskkonna hinnalagi on +/-15000 EUR/MWh. Taotluses palub Elering Konkurentsiametil hinnata kas selliste tehniliste hinnapiiride rakendamine mistahes määras on põhjendatud ja vajalik ning kui jah, siis määrata Kiisa kompleksi hinnapiirid.

Konkurentsiamet juhib tähelepanu ELTS § 16 lõikele 3 punktile 1¹, mille kohaselt võib

³Artikkel 4 lõige 3:

https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Individual%20Decisions_annex/ACER_Decision_09-2024_Pricing-Annex_I.pdf

põhivõrgu ettevõtja toota elektrienergiat avariireservelektrijaamas süsteemi või süsteemiga elektrilises ühenduses oleva teise riigi elektrisüsteemi tootmisvõimsuse või ülekandevõimsuse ootamatu väljalülitumise korral või kui on ohustatud süsteemi varustuskindlus või kui see on vajalik avariireservelektrijaama perioodiliseks katsetamiseks.

Konkurentsiamet analüüsis 2025. aasta mFRR tasakaalustamise energiaturule tehtavaid maksimaalseid ja minimaalseid hinnapakumisi turuajaühikute⁴ lõikes⁵, millest selgus, et turul on märkimisväärses koguses turuajaühikuid, kus esineb pakumisi 1000 EUR/MWh hinnast kõrgemal. 2025. aastal esines selliste pakumistega turuajaühikuid üle 10 000 korra. Samuti on turul turuajaühikuid, kus esineb pakumisi -1000 EUR/MWh hinnast madalamal. 2025. aastal esines selliste pakumistega turuajaühikuid ligikaudu 400 korral.

Eeltoodust lähtuvalt on Konkurentsiamet seisukohal, et MARI keskkonnast erinevate tehniliste hinnapiiride seadmine Kiisa kompleksi tasakaalustamise energiaturule tehtavatele pakumistele ei ole põhjendatud, kuna nende seadmine võib kaasa tuua olukorra, kus Kiisa kompleks ei oleks viimane käivitata vara turul, mis ei ole kooskõlas ELTS § 16 lõikes 3 punktis 1¹ sätestatuga.

5. Kokkuvõte

Konkurentsiamet töötas läbi Eleringi poolt 10.10.2025 kooskõlastamiseks esitatud eeskirjade muudatused, mis arvestab ELTS § 39 lõige 1 punktiga 3¹, ning ei ole vastuolus direktiivist tulenevate alustega.

ELTS § 93 lõige 6 punkti 6 alusel Konkurentsiamet väljastab ELTS-is sätestatud juhul kooskõlastamise otsuseid.

Arvestades eeltoodut ja tuginedes ELTS § 39 lõige 1 punktile 3¹ ja § 93 lõige 6 punktile 6

otsustan:

kooskõlastada Elering AS elektrisüsteemi bilansi tagamise (tasakaalustamise) eeskirjade muudatused vastavalt käesoleva otsuse lisale.

Käesoleva otsusega mittenõustumisel on õigus otsuse või selle osa tühistamiseks esitada 30 päeva jooksul alates käesoleva otsuse teatavaks tegemisest vaie Konkurentsiametile või kaebus Tallinna Halduskohtule.

(allkirjastatud digitaalselt)

Evelin Pärn-Lee
peadirektor

Lisa: Elektrisüsteemi bilansi tagamise (tasakaalustamise) eeskirjad

⁴ Turuajaühikuks on 15 minutit.

⁵ <https://baltic.transparency-dashboard.eu/node/79>